

Dana: 12. 04. 2020.

Na elektronskoj sednici Nastavno-stručnog veća Visoke škole strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi, održane od 8. do 10. aprila 2020. godine, doneta je odluka (broj 118-4) da VŠSSOV u Kikindi bude nosilac projekta čiji je naziv:

**EKSPLOKACIJA ADAPTACIJE STUDENATA VISOKE ŠKOLE STRUKOVNIH STUDIJA ZA
OBRAZOVANJE VASPITAČA U KIKINDI NA KRIZNU SITUACIJU IZAZVANU
PANDEMIJOM VIRUSA COVID-19**

Projektni tim čine:

dr Jelena Mićević Karanović, doktor psiholoških nauka i profesor strukovnih studija za psihološku grupu predmeta, autorka projekta;

dr Angela Mesaroš Živkov, doktor metodike nastave i profesor strukovnih studija u oblasti pedagoške i andragoške nauke;

dr Milanka Maljković, doktor pedagoških nauka i profesor strukovnih studija u oblasti pedagoških nauka – metodika nastave;

dr Rosa Šapić, doktor medicinskih nauka, specijalista neuropsihijatar i profesor strukovnih studija u oblasti medicinskih nauka;

dr Dragana Malešević, doktor didaktičko-metodičkih nauka, doktor pedagoških nauka i profesor strukovnih studija za pedagošku grupu predmeta;

dr Vladimir Varađanin, doktor nauka u oblasti menadžmenta i biznisa, rukovodilac za informacione sisteme i tehnologije;

mr Srbislava Pavlov, magistar u oblasti pedagoških nauka i predavač za pedagošku grupu predmeta;

Ana Vukobrat, master pedagog i asistent u oblasti pedagoških i andragoških nauka;

Tanja Brkljač, diplomirani filolog Engleskog jezika i književnosti – master i nastavnik stranog jezika.

PROJEKAT

Predmet i problem istraživanja

Istraživanje se bavi ispitivanjem adaptacije studenata Visoke škole strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi na kriznu situaciju izazvanu pandemijom virusa Covid-19 u vreme izbijanja pandemije i proglašenja vanrednog stanja u Srbiji. Osnovno istraživačko pitanje se odnosi na to da li je krizna situacija izazvala i krizna stanja kod studenata. Da bi se odgovorilo na ovo istraživačko pitanje i dopunili nalazi neophodno je odgovoriti i na druga istraživačka pitanja vezana za protektivne faktore koje koriste, psihološke resurse koje poseduju i koriste kako bi se adaptirali i prebrodili novonastalu, iznenadnu i neočekivanu kriznu situaciju, jer koronavirus nastavlja globalno širenje, broj dijagnostikovanih slučajeva Covid-19 se i dalje povećava, a anksioznost vezana za pandemiju raste. Iako je osećaj zabrinutosti kao odgovor na pretnju normalna ljudska reakcija, dugotrajna i intenzivna anksioznost ipak može da potkopa konstruktivne reakcije na krizu, te se naše istraživanje odnosi i na ispitivanje samoprocene anksioznosti i strategija za prevladavanje stresa. Dalja istraživačka pitanja vezana su za ispitivanje socijalnih odnosa u porodici, lokalnoj zajednici i sa drugim studentima, kao i stav prema zaraženima, obolelima od Covid-19 i njihovim porodicama, od ravnodušnosti, empatije do stigmatizacije. Istraživanje obuhvata i ispitivanje samoprocene opšteg stepena adaptacije, protektivnih faktora koji olakšavaju adaptaciju ili pak čine prepreku za adaptaciju. Posebno važan aspekt u našem istraživanju je evaluacija onlajn nastave u Visokoj školi strukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi koja je započeta neposredno po proglašenju vanrednog stanja.

Sadržaj istraživanja

Istraživanje obuhvata ispitivanje:

- *Kognitivne komponente* koja uključuje znanje i informisanost o koronavirusu (samoprocena informisanosti, izvora informisanja, poverenja u pouzdanost i izvore informacija, vreme koje ispitanici provode informišući se);
- *Emocionalne komponente*, definisane preko samoprocene dominantnog emocionalnog stanja u toku vanrednog stanja, od emocija prijetnosti, neprijetnosti, pa do samoprocene stepena anksioznosti;

- *Bihevioralne komponente*, odnosno ponašanja u toku vanrednog stanja (kako provode slobodno vreme; u kom stepenu reaguju proaktivno i/ili reflektivno; u kom stepenu strateški planiraju prevladavanje stresa; da li reaguju preventivno i koje napore ulažu u pronalaženje spoljašnjih i unutrašnjih emocionalnih resursa ili pak koriste strategiju izbegavanja; koje strategije odlaganja razmišljanja ili bavljenja potencijalno stresnim situacijama koriste);
- *Socijalnih odnosa u porodici* koji uključuju procenu da li su ti odnosi nepromenjeni, bolji ili pak narušeni, uz emocionalne reakcije i komunikaciju u porodici; *socijalne odnose u lokalnoj zajednici* koji se odnose na ispitivanje da li u lokalnoj sredini ispitanika postoje centri za podršku u vanrednim situacijama i ljudima koji su u izolaciji i *socijalne odnose sa drugim studentima*, odnosno procenu da li su ti odnosi sada bolji, narušeni ili su ostali nepromenjeni;
- *Stava prema zaraženima, obolelima od Covid-19 i njihovim porodicama*, od ravnodušnosti, empatije do izbegavanja, stigmatizacije i diskriminacije;
- *Samoprocenu opšteg stanja adaptacije* koja obuhvata ispitivanje šta studentima najviše nedostaje; koje su im motivacione poruke važne, a koje ih poruke koje su dobili preko medija uznemiravaju; njihove lične afirmativne poruke i samoprocenu stepena adaptacije na kriznu situaciju;
- *Mehanizama sopstvenih protektivnih faktora*, odnosno ispitivanje šta je to što im najviše pomaže u vanrednoj situaciji (navike, rituali, komunikacija, savetovanje, volontiranje, pomoć drugim licima) kao i *ispitivanje šta je to što im najviše odmaže tokom vanrednog stanja* (panika, strah, anksioznost, informisanost-dezinformisanost);
- *Kvaliteta onlajn nastave*, odnosno evaluaciju nastave, uz istraživanje da li su studentima informacije na sajtu Škole korisne, da li su im nastavnici i saradnici dostupni putem imejla, da li uspevaju da u dovoljnoj meri, putem onlajn nastave, prikupe predispitne poene, urade vežbe, seminarske radove, referate, prezentacije, projekte i druge zadatke predviđene planom i programom i da li im onlajn nastava omogućava da savladaju gradivo predviđeno nastavnim planom i programom; procenjuje se i stepen zabrinutosti u odnosu na to što im je praksa u predškolskoj

ustanovi onemogućena, te da li smatraju da će to ostaviti trajnu posledicu po njihovo znanje i kompetencije ili pak smatraju da će, zbog dovoljnog ličnog iskustva i predznanja, to moći da nadoknade. Studentima je omogućeno da daju konkretne preporuke kako bi škola trebalo da postupi u ovoj situaciji kako bi im olakšala čitavu situaciju.

Cilj istraživanja

Istraživanje ima za cilj da istraži oblast u kojoj ne postoji dovoljno teorijskih i empirijskih nalaza i da na deskriptivnom nivou dâ odgovore na istraživačka pitanja, objasni nalaze i dâ konkretne preporuke u aktuelnom trenutku, u toku pandemije i proglašenja vanrednog stanja u Srbiji. Ciljevi projekta se odnose i na osveščivanje pojedinih aspekata psihičkog stanja studenata u novonastaloj i iznenadnoj kriznoj situaciji, kao i stavova koji mogu da doprinesu ublažavanju najbolnijih i najtežih doživljaja u krizi; uz preporuke da pravovremeno i adekvatno informisanje može da spreči po duševno zdravlje rizične oblike razrešenja krize u situacijama kada se kriza može pretpostaviti, tj. kao vid priprema studenata za potencijalni krizogeni životni događaj, odnosno kao vid primarne prevencije kriznih i rizičnih situacija kako bi mogli da reaguju na adaptaciono primeren i koristan način.

Planirani i očekivani rezultati projekta

U projektovanju istraživanja očekujemo dobijanje:

- kvantitativnog i kvalitativnog prikaza distribucije odgovora ispitanika u skladu sa istraživačkim varijablama (socio-demografske, psihodispozicione, socio-psihološke varijable);
- uvida u stavove ispitanika prema zaraženima i/ili obolelima od Covid-19 i njihovim porodicama, kao i stepen zasićenosti empatijom ili stigmatizacijom;
- prikaza samoprocene adaptacije na kriznu situaciju i mehanizama sopstvenih protektivnih faktora u suočavanju sa kriznom situacijom;
- uvida u podatke vezane za evaluaciju onlajn nastave u VŠSSOV u Kikindi;
- preporuka studenata kako se adaptirati na pandemiju i proglašeno vanredno stanje u Srbiji.

Mogućnost primene rezultata projekta

Rezultate smo planirali da implementiramo u vidu:

- monografije objavljene na sajtu Škole sa ciljem informisanja studenata i šire čitalačke publike;
- izmena nastavnih sadržaja koji će se odnositi na prevenciju i zaštitu zdravlja uz obogaćivanje sadržaja koji već postoje i odnose se na adaptaciju na kriznu situaciju, pre svega u oblasti medicinskih, psiholoških i pedagoških nauka;
- davanja konkretnih preporuka kako da se studenti, vaspitači, roditelji, ali i predškolska deca što bolje adaptiraju na kriznu situaciju izazvanu pandemijom virusa Covid-19.

Autorka projekta,
dr Jelena Mićević Karanović, prof.¹

¹E-mail: micevicj@sbb.rs